

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W MIELCU**

**OCENA STANU SANITARNEGO
POWIATU MIELECKIEGO
ZA ROK 2015**

Spis treści

WSTĘP	3
1. SEKCJA EPIDEMIOLOGII	4
2. SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ	12
3. SEKCJA HIGIENY PRACY	14
4. SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	18
5. SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	22
6. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO PSSE	24
7. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA	25
8. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	27

WSTĘP

Głównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Mielcu w roku 2015 było promowanie zdrowotnego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Mielcu zapewnia realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami :

- 1) higieny środowiska;
- 2) higieny pracy w zakładach pracy;
- 3) higieny procesów nauczania i wychowania;
- 4) higieny wypoczynku i rekreacji;
- 5) zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
- 6) higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne

- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Mielcu prowadzona jest w oparciu o tworzony corocznie na podstawie wytycznych Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz „Planu zasadniczych przedsięwzięć”, w którym określany jest cel, główne kierunki działania i zasadnicze zamierzenia przyjęte do realizacji na dany rok dla poszczególnych komórek organizacyjnych , harmonogram nadzoru nad obiektami oraz harmonogramy poboru próbek i wykonywania pomiarów.

Dzięki profesjonalnej, stale podnoszącej swoje kwalifikacje kadrze pracowników oraz pracy w systemie zarządzania tutaj. Stacja jest w stanie zapewnić wykonywanie swoich zadań na właściwym poziomie.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Mielcu obejmuje swoim działaniem powiat mielecki tj. 3 miasta i 9 gmin.

W 2015 roku przeprowadzono ogółem **2326 kontroli**, wydano **360 decyzji** administracyjnych merytorycznych oraz **217 decyzji** płatniczych, **190 postanowień**, pobrano **552 próbki** do badań, nałożono **64 mandaty** karnych na kwotę **11100 zł.** oraz **karę pieniężną** na kwotę **20.000 zł.**

W 2015 roku przeprowadzano również liczne kontrole poza harmonogramem, wynikające z otrzymanych powiadomień w ramach funkcjonującego systemu RASFF, wniesionych podań od ludności wnioskujących o podjęcie interwencji oraz na dodatkowe polecenie Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego itp.

Poniższa ocena ma na celu poznanie wyników działań, jakie na rzecz społeczeństwa powiatu mieleckiego podejmuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny i może być jednocześnie pomocna przy podejmowaniu przez organy samorządowe decyzji na rzecz dalszej poprawy w zakresie zdrowia publicznego w powiecie mieleckim.

1. SEKCJA EPIDEMIOLOGII

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŻNYCH

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Mielcu w 2015 r. obejmowała nadzorem 136000 mieszkańców powiatu mieleckiego (dane na dzień 30.12.2015 r. uzyskane od Starostwa Powiatowego w Mielcu).

Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych jest własnym źródłem informacji na temat stanu zdrowia społeczeństwa. Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie mieleckim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń, jakie zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Mielcu w 2015 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Analizą zostały objęte jednostki i zespoły chorobowe, które stanowiły problem epidemiologiczny.

Dane za rok 2015 zostały porównane z rokiem 2014, a w niektórych jednostkach chorobowych z danymi z kilku lat.

W powiecie mieleckim ogółem zarejestrowano 2179 zachorowań na choroby zakaźne i zakażenia.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie mieleckim w roku 2015 należy uznać za dobrą. Nie obserwowano epidemiologicznego występowania chorób zakaźnych.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2015 roku nie odnotowano zatruc jadem kielbasianym i enterotoksyną gronkowcową. Podobnie, jak w latach poprzednich w roku 2015 nie odnotowano także zachorowań na czerwonkę oraz dur brzuszny.

W 2015 r. nie zarejestrowano ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych.

Od kilku lat w PSSE w Mielcu nie rejestruje się WZW typ A.

W 2015 roku w powiecie mieleckim korzystnie przedstawiała się sytuacja epidemiologiczna zatruc i zakażeń jelitowych. Obserwowana w ostatnich latach sukcesywna poprawa sytuacji epidemiologicznej zatruc pokarmowych jest między innymi następstwem konsekwentnie realizowanego nadzoru w obszarze bezpieczeństwa żywności oraz popularyzowania wiedzy zdrowotnej (30 przypadków w roku 2015 w roku 2014 - 59 przypadków). Zachorowania powodowane były wyłącznie pałeczką Salmonella, podobnie jak w latach poprzednich dominującym typem serologicznym była Salmonella Enteritidis. Zatrucia pokarmowe miały charakter indywidualny. Zmalała liczba biegunek u dzieci do lat 2 : w roku 2015 - 84 przypadki w roku 2014 - 114 przypadki.

W grupie chorób wieku dziecięcego, przeciw którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne - błonica, tężec, odra, poliomyelitis nie odnotowano zachorowań. W roku 2015 zmniejszyła się liczba zachorowań na płonicę i ospę wietrzną. Zachorowania na te choroby cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego. W roku sprawozdawczym nie odnotowano zachorowań na krztusiec (w roku 2014 - 2 zachorowania). Utrzymuje się na tym samym, niskim poziomie liczba zachorowań na świnkę i różyczkę, co może być spowodowane wprowadzeniem do kalendarza szczepień ochronnych , ale może być wynikiem cyklicznej zmienności liczby zachorowań na te choroby.

Wzrosła liczba zakażeń układu nerwowego w roku 2015 odnotowano 27 przypadków w roku 2014 - 15 przypadków.

Sytuacja epidemiologiczna dotycząca chorób odzwierzęcych w roku 2015 w powiecie przedstawiała się następująco - odnotowano 27 przypadków boreliozy (w roku 2014 - 15

przypadków), w roku 2015 zarejestrowano zachorowanie na bąblowice, w roku 2014 nie odnotowano zachorowań.

W roku 2015 na 124 osoby, które miały kontakt ze zwierzętami 49 osób zakwalifikowano do szczepień. W roku 2014 zakwalifikowano 59 osoby do szczepień p/wścieklicznie.

W grupie chorób wirusowych szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek odnotowano 1 zachorowanie na przewlekłe WZW typ B (w roku 2014 -3 zachorowania), natomiast w roku 2015 zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na WZW typ C.

Sekcja epidemiologii PSSE w Mielcu ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych. Najczęstszymi sprawcami pokąsań były zwierzęta domowe, głównie psy i koty.

W roku 2015 zarejestrowano 3 przypadki posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* ,w roku 2014 – 2 przypadki.

W roku 2015 zarejestrowano nieznaczny wzrost przypadków grypy w porównaniu z rokiem ubiegłym 1985(natomiast w roku 2014 - 1803). Nie zarejestrowano przypadków grypy wywołanej wirusem AH1N1.

Nadzór epidemiologiczny – wirusologiczny nad grypą oparty na systemie SENTINEL.

W analizowanym okresie nie zgłoszono do PSSE Mielec ognisk epidemicznych zarejestrowanych w podmiocie leczniczym, rozpoznanych jako zakażenie szpitalne.

W roku 2015 zgłoszono 21 przypadków gruźlicy prątkującej i 10 nieprątkującej, w roku 2014 - 18 przypadków gruźlicy prątkującej i 13 nieprątkującej. Objęto nadzorem epidemiologicznym osoby z kontaktu domowego i miejscu pracy.

W roku 2015 zarejestrowano 3 przypadki chorób przenoszonych drogą płciową , w roku 2013 – 2osoby.

ANALIZA WYKONAWSTWA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji.

Uodpornienie czynne dzieci w Polsce wykonywane jest w drodze realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Szczepienia ochronne w powiecie mieleckim prowadzone są przez 26 podmiotów leczniczych, w tym przez Szpital Powiatowy, w których znajduje się 40 punktów szczepień.

Podczas przeprowadzonych kontroli w punktach szczepień zwrócono szczególną uwagę na:

- wdrażanie obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży,
- postępowanie z preparatami szczepionkowymi zgodnie z opracowaną procedurą,
- maksymalne wykorzystanie szczepionek wielodawkowych,
- daty ważności, sposób magazynowania i transportowania preparatów szczepionkowych,
- prawidłowe opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi.

Realizacja szczepień ochronnych w ramach Programu Szczepień Ochronnych ma wpływ na sytuację epidemiologiczną nadzorowanego terenu, w szczególności przyczynia się do spadku liczby zachorowań na choroby zakaźne i spadku liczby występujących powikłań po przebytej chorobie. W 2015 r. zarejestrowano 2 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne, u dzieci nastąpił pełny powrót do zdrowia po tygodniu od wystąpienia NOP.

W 2015 r. wśród mieszkańców powiatu spadło zainteresowanie szczepieniami zalecanymi p/durowi brzusznemu, wzv typ B, szczepieniami p/wirusowi brodawczaka ludzkiego, p/kleszczowemu zapaleniu mózgu i grypie. Natomiast w stosunku do roku 2014 w roku 2015 zwiększyła się liczba szczepień przeciwko rotawirusom.

W przypadku pozostałych szczepień zalecanych, stan zaszczepienia utrzymuje się na podobnym poziomie jak, w latach poprzednich.

Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie mieleckim w latach 2015 - 2014 przedstawia tabela 1.

Uodpornienie przeciw chorobie	2015	2014
Rotawirusy	304	238
p/durowi brzusznemu	-	2
wzv typ B	785	899
p/ wirusowi brodawczaka ludzkiego	7	8
p/ kleszczowemu zapaleniu mózgu	10	23
grypie	2077	2531

Tabela 1: Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie mieleckim w latach 2014-2015

Analizę wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci do lat 3 w powiecie mieleckim w 2015 roku przedstawiają tabele 2,3,4.

Tabela 2

Analiza stanu uodpornienia p/ DTP, haemophilus influenzae typu B, p/ poliomyelitis dzieci urodzonych w rocznikach 2015 – 2013, dane na 31.12.2015 r.														
ROCZNIK 2015					ROCZNIK 2014					ROCZNIK 2013				
A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
120	714	-	-	59,3	114	739	404	114	99,5	124	145	109	123	99,8%
4				%	9			3	%	2		4	9	

Tabela 3

Analiza stanu uodpornienia p/WZW typ B dzieci urodzonych w rocznikach 2015 – 2013 dane na 31.12.2015 r.														
ROCZNIK 2015					ROCZNIK 2014					ROCZNIK 2013				
A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1204	571	515	1086	90,1%	1149	63	1084	1147	99,8%	1242	12	1228	1240	99,9%

Tabela 4

Analiza stanu uodpornienia przeciw odrze, śwince i różyczce dzieci urodzonych w rocznikach 2014 – 2012, dane na 31.12.2015 r.														
ROCZNIK 2014					ROCZNIK 2013					ROCZNIK 2012				
A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
1149	927	-	-	80,5%	1242	1230	-	-	99%	1283	1277	-	-	99,5%

Legenda do tabel 2,3,4

A - liczba dzieci w roczniku

B – szczepienia pierwotne

C – szczepienia uzupełniające

D - suma B i C

E - % uodpornienia

Jak wynika z tabel, uodpornienie małych dzieci p/ WZW B, p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, p/odrze, śwince, różyczce oraz haemophilus influenzae typu B utrzymuje się na podobnym wysokim poziomie stosownie do wieku dzieci.

Ogółem w podmiotach przeprowadzających szczepienia ochronne na 2015 r. Sekcja epidemiologii zaplanowała 64 kontrole, a wykonała 63 kontrole.

STAN SANITARNY, TECHNICZNY, FUNKCJONALNOŚĆ POMIESZCZEŃ PODMIOTÓW LECZNICZYCH STACJONARNYCH I AMBULATORYJNYCH

Sekcja Epidemiologii w 2015 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno - sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Było to poddawane ocenie Państwowej Inspekcji Sanitarnej w kontekście zgodności spełnienia wymogów określonych w przepisach prawnych. Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń,

postępowanie z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach.

Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

W 2015 r. Sekcja Epidemiologii obejmowała nadzorem wymienione poniżej podmioty wykonujące działalność leczniczą na terenie Powiatu Mieleckiego:

Podmioty lecznicze wykonujące stacjonarną i całodobowe świadczenia zdrowotne:

- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 2
- Szpital (Polsko - Amerykańskie Kliniki serca V Oddział kardiologii Inwazyjnej i Angiologii w Mielcu ul. Żeromskiego 22) – 1
- „VITA – SPES” Hospicjum Stacjonarne, Babule 37, 39-340 Padew Narodowa – 1

Podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne:

- przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria – 70
- medyczne laboratorium diagnostyczne – 1
- zakładu rehabilitacji leczniczej – 7
- inne – 17

Praktyka zawodowa:

- indywidualne praktyki lekarskie – 43
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie – 18
- indywidualna specjalistyczna praktyka lekarza dentystry – 1
- indywidualne praktyki lekarzy dentyistów – 72
- indywidualne praktyki pielęgniarek – 9
- grupowe praktyki pielęgniarek – 7
- inne – 33

Źródłem zaopatrzenia w wodę we wszystkich placówkach świadczących usługi medyczne zdrowotnej są wodociągi sieciowe. Jakość wody dostarczanej do w/w zakładów odpowiada warunkom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29.03.2007 r., z wyjątkiem 4 zakładów w miejscowościach Trześń i Wadowice Górne, w których woda jest warunkowo przydatna do spożycia ze względu na przekroczenie parametru mętności i manganu.

Wszystkie zakłady zaopatrzone są w punkty poboru bieżącej ciepłej wody. Na 19 skontrolowanych obiektów przez sekcję Higieny Komunalnej w 9 temperatura wody ciepłej wynosiła $>55^{\circ}\text{C}$, a w pozostałych $<55^{\circ}\text{C}$.

Ścieki z wszystkich placówek służby zdrowia na terenie miasta Mielca odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Na terenach wiejskich większość placówek jest skanalizowana (ścieki odprowadzane są na oczyszczalnię ścieków) z pozostałych odprowadzane są do szamb, a następnie wywożone do oczyszczalni ścieków.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami koloru czarnego w pomieszczeniach placówek świadczących usługi medyczne. Następnie gromadzone są w kontenerach lub pojemnikach w wystarczającej ilości, utrzymanych w dobrym stanie sanitarno-porządkowym. Wszystkie zakłady posiadają umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia.

Segregacja odpadów niebezpiecznych pochodzenia medycznego we wszystkich placówkach świadczących usługi medyczne odbywa się w oparciu o procedury i instrukcje. Placówki te w

większości posiadają złożoną do starostwa informację o gospodarowaniu odpadami, tylko w 2 przypadkach posiadają zatwierdzony program gospodarki odpadami (szpital i pogotowie ratunkowe w Mielcu). Odpady medyczne o kodzie 180103 gromadzone były w zamykanych pojemnikach wyścielonych workami koloru czerwonego, a zużyty sprzęt jednorazowego użytku typu „sharps”- gromadzony był w konfiskatorach o różnej pojemności, odpady medyczne o kodzie 180104 gromadzone były w pojemnikach wyścielonych workami koloru niebieskiego. Do momentu odbioru przez wyspecjalizowane firmy transportowe, odpady medyczne składowane były poza miejscami udzielania świadczeń (zamykane, wydzielone pomieszczenia). Częstotliwość wywozu uzależniona była od ilości posiadanych odpadów i temperatury ich przechowywania, jednak nie rzadziej niż co 2 tygodnie.

Wszystkie placówki, z których odpady wywożone były po 72 h przechowywania, posiadały wydzielone pomieszczenia z przenośnymi urządzeniami chłodniczymi służącymi wyłącznie do przechowywania odpadów. Odbiorcami odpadów niebezpiecznych pochodzenia medycznego były następujące podmioty: Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TransWork” Waldemar Murdza, Szafranów 13a, 39-304 Czermin, Usługi Transportowe Krzyszkowski Jerzy, SERVIMED Sp. z o.o. SERVITECH 39-200 Dębica, ul. Jana Pawła II 19, Małopolska Kolumna Transportu Sanitarnego 33-100 Tarnów, ul. Chyszowska 10.

Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych pochodzenia medycznego z placówek świadczących usługi na terenie działalności PSSE Mielec, odbywało się poprzez spalanie w komorze spalań SERVIMED Sp. z o.o. SERVITECH 39-200 Dębica, ul. Jana Pawła II 19.

Bielizna czysta, we wszystkich nadzorowanych placówkach przechowywana była w wydzielonych szafach bądź pojemnikach.

Bielizna brudna gromadzona była w wydzielonych pojemnikach wyścielonych workami foliowymi poza pomieszczeniem, w którym udzielane są świadczenia zdrowotne.

Pranie bielizny odbywało się w pralniach spełniających wymagania dla pralni piorącej bieliznę szpitalną bądź w wydzielonych pralnicach.

Placówki służby zdrowia korzystają z następujących pralni: Pralnia „HOTEL POLSKI” Mielec, ul. Biernackiego, Firma „Magielek” Magiel i Pralnia Anna Twaróg Machów. W kontrolowanych placówkach stosowana jest także bielizna jednorazowego użytku typu: fartuchy, prześcieradła, podkłady, śliniaczki, serwety.

We wszystkich podmiotach świadczących usługi medyczne znajduje się wentylacja grawitacyjna, a ponadto w 4 obiektach znajdują się małe klimatyzatory.

Przeprowadzane kontrole, przeglądy, prace konserwacyjne wentylacji zapisywane są w książkach kontroli obiektów lub w pozostawianych dokumentach serwisów obsługujących instalacje wentylacji mechanicznej lub klimatyzacyjnej.

Wszystkie placówki świadczące usługi medyczne posiadają pozytywnie ocenione procedury dezynfekcyjne.

Środki dezynfekcyjne przechowywane są w placówkach w oryginalnych opakowaniach, w miejscach niedostępnych dla osób niepowołanych.

W placówkach, gdzie stosowany jest sprzęt i narzędzia wielorazowego użytku - dezynfekcja narzędzi i sprzętu prowadzona jest w pojemnikach z sitami i przykrywami. Po dezynfekcji sprzęt i narzędzia są dokładnie płukane. Szerokie spektrum stosowanych środków w placówkach oraz zaopatrzenie ilościowe umożliwiły przeprowadzenie skutecznej dezynfekcji zarówno narzędzi i sprzętu oraz powierzchni. Placówki posiadały dla

stosowanych preparatów dezynfekcyjnych aktualne „Karty charakterystyk niebezpiecznych mieszanin chemicznych”, z którymi zapoznani są pracownicy.

W 2015 r. podmioty wykonujące działalność leczniczą (poradnie, przychodnie, pracownie stomatologiczne, laboratoria) dysponowały 14 autoklawami wodno-parowymi. Pozostałe poradnie i przychodnie nie posiadające urządzeń sterylizujących podpisały umowy z Centralną Sterylizacją Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, bądź korzystały ze sprzętu sterylnego jednorazowego użytku.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą jako praktykę zawodową (indywidualna praktyka lekarzy dentyków, indywidualna specjalistyczna praktyka lekarzy dentyków, indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska) dysponowały w 2015 r. – 66 autoklawami, w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie 2 autoklawami, indywidualne praktyki lekarzy dentyków 63 autoklawami i indywidualna specjalistyczna praktyka lekarza dentystry 1 autoklawem. Ogółem placówki świadczące usługi na terenie powiatu mieleckiego dysponowały 80 autoklawami.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą jako praktykę zawodową nie posiadające autoklawów, korzystały z usług Centralnej Sterylizacji Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, a lekarze dentyści posiadający 2 -3 gabinety dokonywali sterylizacji narzędzi i sprzętu w gabinecie wyposażonym w autoklaw. W takich przypadkach dezynfekcji narzędzi i sprzętu dokonywano w miejscu skażenia, bezpośrednio po zabiegu. Transport narzędzi do sterylizacji i sterylnych odbywał się w wydzielonych zamykanych pojemnikach. Część placówek bazowała wyłącznie na sprzęcie jednorazowego użytku.

Stan sanitarny podmiotów leczniczych nie budził zastrzeżeń. W przypadku działalności leczniczej wykonywanej w ramach praktyki zawodowej w jednym przypadku wydano decyzję na zły stan sanitarny.

W przeważającej większości placówek, zabiegi higieniczno-porządkowe prowadzone były przez personel placówek, natomiast w kilku placówkach, powyższe zabiegi prowadzone były przez wyspecjalizowaną firmę posiadającą profesjonalny sprzęt. Placówki były zaopatrzone w środki do utrzymania czystości w dostatecznej ilości.

Skontrolowane w 2015 r. podmioty, w większości posiadały sprzęt do sprzątania typu profesjonalnego, umożliwiający sprzątanie techniką „mopy jednego kontaktu”.

Stan techniczny sprzętu do sprzątania - nie budził zastrzeżeń. Placówki posiadają wydzielone pomieszczenia bądź miejsca gdzie przechowywany był sprzęt i środki do prowadzenia zabiegów higieniczno - porządkowych. Zabiegi higieniczno - porządkowe prowadzone były po zakończeniu pracy placówki oraz doraźnie w zależności od zaistniałych potrzeb.

Liczba kontroli przeprowadzonych przez Sekcję Epidemiologii- 169:

- szpital – 1kontrola
- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 4 kontrole
- przychodnie, ośrodki/poradnie, ambulatoria – 52 kontrole,
- medyczne laboratoria diagnostyczne – 1 kontrola,
- pracownie protetyki, stomatologii, ortodoncji – 7 kontroli,
- zakłady rehabilitacji leczniczej – 6 kontroli,
- inne – 12 kontroli,
- indywidualna praktyka lekarska – 8 kontroli,
- indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska –10 kontroli,
- indywidualne praktyki lekarzy dentyków – 55 kontroli,

- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów – 1 kontrola
- indywidualne praktyki pielęgniarek – 2 kontroli
- grupowe praktyki pielęgniarek i położnych – 7kontroli
- inne – 3 kontrole.

Wydano 1 decyzję dotycząca złego stanu sanitarnego - brudne powierzchnie podłóg i parapetów w poczekalni, gabinecie masażu leczniczego, sali kinezyterapii i fizykoterapii; brak środka do dezynfekcji skóry rąk i dezynfekcji powierzchni dotykowych; zły stan sanitarny sprzętu do zabiegów rehabilitacyjnych; brudna uszkodzona powierzchnia kozetek.

W 2015 r. 274 placówki spełniały wymagania obowiązujących rozporządzeń.

8 podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie spełniało wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r., w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą – w/w placówki dostosują podmioty do wymagań określonych w przepisach cytowanego rozporządzenia do dnia 31.12. 2016 r. W jednym przypadku wystosowano decyzje w związku z niewykonaniem programu dostosowawczego w terminie.

2. SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

W 2015 r. pracownicy Sekcji opracowywali oceny stanu sanitarnego nadzorowanego terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych: dotyczące sezonu letniego tj. miejscowości, obiektów i tras turystycznych, placówek służby zdrowia, jakości wody przeznaczonej do spożycia, w pływalniach i w miejscach wykorzystywanych do kąpieli oraz obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, transportu publicznego. Prowadzono nadzór nad ciepłą wodą użytkową pod kątem występowania bakterii z rodzaju Legionella w instalacjach wewnętrznych obiektów, w których przebywają osoby przewlekle chore, leżące. W okresie od maja do sierpnia przeprowadzono kontrole piaskownic i piasku w piaskownicach, połączone z wyrwykowym badaniem mikrobiologicznym piasku. Wydawano decyzje administracyjne i uczestniczono w przeprowadzanych ekshumacjach zwłok oraz wydawano opinie dot. sprowadzenia zwłok z zagranicy. Zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych wydawano stosowne opinie. Ponadto opiniowano regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gmin.

Sekcja Higieny Komunalnej obejmuje nadzorem obiekty użyteczności publicznej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zaopatrujących ludność w wodę. Wszystkie miejscowości powiatu mieleckiego posiadają wodociągi. Prowadzony jest stały monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia, obejmujący monitoring kontrolny i przeglądowy. Ogółem z wodociągów pobrano do badań laboratoryjnych - 84 próbek wody.

Według stanu na 31.12.2014 r. nadzorem objętych było 13 wodociągów sieciowych służących do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę w tym:

- 9 wodociągów siec. o produkcji 100 – 1000 m³/dobę - wodociągi sieciowe zlokalizowane w miejscowościach: Trzciana, Wola Otałęska, Jaślany, Borowa, Tuszym, Chorzelów-Chrzastów, Rzędzianowice, Padew Narodowa, Wola Zdakowska.
- 4 wodociągi siec. o produkcji 1000 – 10000 m³/dobę: wodociąg sieciowy Mielec (ujęcie powierzchniowe- rzeka Wisłoka), wodociąg sieciowy Szydłowiec, Jamy i Wampierzów (ujęcia podziemne).

W 2015 r. woda do spożycia była kwestionowana pod względem mikrobiologicznym w wodociągu sieciowym Chorzelów – Chrzastów oraz pod względem fizykochemicznym w wodociągu sieciowym Jaślany. W wyniku wszczętych postępowań administracyjnych przez PPIS w Mielcu oraz działań naprawczych przeprowadzonych przez przedsiębiorstwa wodociągowe na koniec roku jakość wody przeznaczonej do spożycia była dobra. Decyzja wydana przez PPIS w Mielcu dotycząca poprawy stanu technicznego na stacji uzdatniania wody wodociągu sieciowego Tuszym została wykonana.

W 2015 roku do tut. Inspektora Sanitarnego nie zostały zgłoszone kąpieliska. Pod nadzorem znajdują się jedynie 2 MWdK „Balaton” w Wojkowie i „Tropicana” w Mielcu, ul. Kolejowa/Grzybowa. Ogółem z MWdK na terenie powiatu mieleckiego do badań laboratoryjnych pobrano 6 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń i jakość wody nie była kwestionowana.

Obecnie na terenie powiatu znajdują się 1 basen kryty i 1 odkryty. W lipcu 2015 roku zamknięty został basen kąpielowy w Mielcu przy ul. Solskiego 1 z przyczyn technicznych. Stan sanitarno – techniczny pływalni krytej w Mielcu przy ul. Powstańców Warszawy 2 oceniono jako dobry. Natomiast podczas kontroli zespołu basenów kąpielowych odkrytych MOSiR w Mielcu, stwierdzono zły stan techniczny ścian i sufitu budynku technicznego. W

związku z powyższym wydana została decyzja znak PSK.452-2-2-1-6/15 z dnia 9 lipca 2015 r. z terminem realizacji 31 maja 2016 r. Ogółem w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej ze wszystkich basenów pobrano 126 próbek (90 w basenach krytych i 36 w basenie odkrytym) do badań bakteriologicznych. Z nadzoru sanitarnego z w/w basenów pobrano 76 próbek wody.

W nadzorowanych 313 obiektach komunalnych i wodnych, przeprowadzono 456 kontroli sanitarnych. Wydano 81 decyzji, w tym 13 decyzji na obiekty komunalne; 4 na zakłady fryzjerskie; 2 na zakłady kosmetyczne; 1 na inny zakład, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej; 1 na dom przedpogrzebowy; 1 na dworzec autobusowy; 1 na cmentarz komunalny; 2 na dom kultury; 1 na basen. Pozostałe 68 decyzji dotyczyło: 4 poprawy stanu technicznego lub jakości wody w wodociągach sieciowych, 24 dobrej jakości wody w wodociągach sieciowych, 36 ekshumacji zwłok, 2 decyzje dopuszczające materiały i wyroby przeznaczone do uzdatniania wody, 2 decyzje zezwalające na wywóz zwłok za granicę.

W 2015 r. nałożono 8 mandatów karnych – na łączną kwotę 900 zł za zły stan sanitarny zakładów fryzjerskich i kosmetycznych oraz domu przedpogrzebowego.

Ogólny stan bazy hotelowo – noclegowej na nadzorowanym terenie nie uległ w ostatnim roku zmianom.

Wystosowano pisemne wystąpienia do administracji osiedlowych oraz władz samorządowych dotyczące informacji o zagrożeniach, jakie niesie piasek w piaskownicach. Przeprowadzone kontrole, przed i w trakcie sezonu, osiedlowych piaskownic przyniosły efekty. W piaskownicach jest systematycznie wymieniany piasek, a ich stan techniczny nie budzi zastrzeżeń.

3. SEKCJA HIGIENY PRACY

Sekcja Higieny Pracy 2015 r. obejmowała nadzorem 164 zakłady pracy, a skontrolowano 139 obiektów. Przeprowadzono 162 kontrole sanitarne. Na terenie powiatu mieleckiego w 2015 r. w nadzorowanych przez PPIS w Mielcu zakładach pracy, ogółem zatrudnionych było 20281 pracowników, a w skontrolowanych 139 zakładach zatrudnionych było ogółem 7966 pracowników. Biorąc pod uwagę strukturę zatrudnienia w powiecie funkcjonuje najwięcej zakładów zatrudniających do 49 pracowników - 66 zakłady, do 9 pracowników - 53 zakłady, do 249 pracowników - 27 zakłady, najmniej bo do 250 i więcej - 3 zakłady.

W związku ze stwierdzonymi podczas czynności kontrolnych nieprawidłowościami wydano 7 decyzji nakładających na stronę obowiązek ich usunięcia.

W 2015r. wydano ogółem 34 decyzje administracyjne, w tym:

- 7 decyzji dot. bieżącego nadzoru sanitarnego,
- 7 decyzji dotyczących chorób zawodowych,
- 20 decyzji dotyczących środków zastępczych.

Stan techniczny obiektów

Porównując powyższe dane z latami ubiegłymi można zauważyć, iż stan techniczny pomieszczeń w kontrolowanych zakładach pracy uległ znacznej poprawie. Obecnie pracodawcy większą wagę przywiązują do warunków pracy zatrudnionych pracowników i dokładają wszelkich starań, aby miejsce pracy było bezpieczne i przyjazne dla pracownika. Budowanie większej świadomości pracodawcy w omawianym obszarze to również efekt wcześniejszych działań prowadzonych przez organy inspekcji sanitarnej.

Zakres prowadzonych kontroli

Plan Zasadniczych Przedsięwzięć na rok 2015 obejmował:

- nadzór i prowadzenie postępowania administracyjnego w zakresie chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wymagań higieniczno-zdrowotnych w celu ochrony zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych występujących w środowisku pracy,
- prowadzenie działań związanych z realizacją inicjatyw wymiany informacji Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach w zakresie egzekwowania przepisów rozporządzenia REACH,
- prowadzenie działań związanych z nadzorem nad detergentami,
- prowadzenie działań związanych z nadzorem nad produktami biobójczymi,
- prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników związanych z wykonywanych przez nich pracą,
- prowadzenie działań związanych z nadzorem nad środkami zastępczymi /dopalaczami/,
- uczestnictwo w rozpowszechnianiu informacji nt. bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny(CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w pracy z siedzibą w Bilbao,
- nadzór nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w

ramach realizacji rządowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,

- prowadzenie nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

Zagrożenia dla zdrowia ludzkiego wynikające ze specyfiki produkcji zakładów lokalizowanych na terenie powiatu mieleckiego

Po przeanalizowaniu posiadanej dokumentacji oraz innych danych należy stwierdzić, iż nie zmienia się w sposób istotny specyfika produkcji zakładów działających na terenie powiatu mieleckiego. Istotnym zagrożeniem dla zdrowia zatrudnionych pracowników jest narażenie znacznej grupy osób na szkodliwe działanie hałasu w miejscu pracy. Hałas nie musi być zbyt głośny, aby powodować problemy w pracy. Badania wykazały, że hałas mimowolnie przyczynia się do powstawania stresu związanego z pracą. Hałasowi mogą towarzyszyć również inne niebezpieczeństwa w miejscu pracy zwiększające zagrożenia dla pracowników, np: podwyższone ryzyko wypadków poprzez zasłanianie znaków ostrzegawczych, zwiększenie ryzyka utraty słuchu wskutek jednoczesnego narażenia na działanie chemikaliów.

Na pracodawcach spoczywa prawny obowiązek ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed wszelkimi zagrożeniami związanymi z hałasem w miejscu pracy.

W 2015 roku przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń poziomu hałasu występowały w 11 zakładach pracy, zaś w 21 obiektach przekroczenia stwierdzono w latach ubiegłych.

W przypadku stwierdzenia przekroczeń NDN hałasu zobowiązano pracodawców do:

- obniżenia poziomu ekspozycji na hałas, a do chwili obniżenia, udostępnienia pracownikom do stosowania środków ochrony indywidualnej;
- skierowania pracowników na badania lekarskie po stwierdzonych przekroczeniach celem uzyskania orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy;
- uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego o narażeniu pracowników na hałas wynikający z cech miejsca pracy oraz ze stosowanych w konkretnych warunkach środków lub procesów pracy.

W 7 zakładach od wielu lat utrzymują się przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy i tam najczęściej osób pracuje w przekroczeniach normatywów higienicznych.

W przypadku występowania przekroczeń NDN poziomu dźwięku na stanowiskach pracy, pracodawca powinien:

- przeprowadzić ocenę ryzyka; może ona obejmować pomiar hałasu, ale powinna również brać pod uwagę wszelkie potencjalne zagrożenia wynikające z hałasu (np. wypadki, jak również utratę słuchu);
- w oparciu o ocenę ryzyka, wdrożyć program środków w celu:
  - eliminacji źródeł hałasu, tam gdzie możliwe;
  - o kontroli hałasu u źródła;
  - ograniczenia wystawienia pracownika na zagrożenie poprzez organizację pracy i zaplanowanie miejsca, w tym oznaczenie i ograniczenie dostępu do miejsc, w których pracownicy mogliby być narażeni na poziom hałasu przekraczający 85 dB(A);
- w ostateczności wydać pracownikom sprzęt ochrony osobistej;

- informować, doradzać i szkolić pracowników na temat możliwych zagrożeń, przepisów i ochrony przed hałasem;
- monitorować zagrożenia i rewidować środki zapobiegawcze; może to obejmować obserwację zdrowia.

Działania organów inspekcji sanitarnej nakierowane są na ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem nie tylko hałasu, ale także innych czynników fizycznych, jak również czynników chemicznych oraz biologicznych występujących w środowisku pracy, w celu zmniejszenia liczby nowych przypadków chorób zawodowych i innych chorób związanych z wykonywaną pracą. Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązkiem pracodawcy jest monitorowanie stanowisk pracy pod kątem stopnia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące na danym stanowisku pracy t.j. przeprowadzanie badań i pomiarów środowiskowych.

W 11 zakładach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych pracowało ogółem – 856 osób w tym:

- w przekroczeniach NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie) hałasu – 805 osób,
- w przekroczeniach NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) pyłu – 3 osoby,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 48 osób.

Wydano 7 decyzji administracyjnych dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy.

W oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego i PPWIS przeprowadzono 13 kontroli tematycznych dotyczących bieżącego nadzoru w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. W związku z czym wydano 20 decyzji w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, 25 postanowień oraz wymierzono 1 karę pieniężną na kwotę 20 000 zł.

Odnotowano 36 zatruc środkami zastępczymi i 3 przypadki zatruc narkotykami / zatrucia narkotykami przekazano do załatwienia wg kompetencji Policji/.

SHP została zobligowana do przekazywania sprawozdań do WSSE w Rzeszowie dwa razy w miesiącu - dotyczących zatruc, raz w miesiącu dotyczących bieżącego nadzoru w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Szczególny jednak nadzór skierowano na zakłady, które stosują w swej działalności zawodowej substancje i mieszaniny niebezpieczne. W związku z czym przeprowadzono:

- 107 kontroli w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 4 kontrole w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kat.2 i 3,
- 7 kontroli w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi,
- 5 kontroli w zakresie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy,
- 29 kontroli w ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 7 kontroli obiektów zajmujących się obrotem substancjami i ich mieszaninami.

Pracodawcy (bardziej szczegółowo i wnikliwie niż w wcześniejszych latach) analizują zagrożenie chemiczne występujące w ich środowisku pracy i sukcesywnie dostosowują się do nowych przepisów REACH i CLP. Chętniej też, niż w latach ubiegłych dokonują oceny ryzyka zawodowego swoich pracowników. Dbają również o ich bezpieczeństwo na stanowiskach pracy. Wyposażają ich w odpowiednio dobrane do zagrożeń środki ochrony indywidualnej tj. ochronniki słuchu, rękawice, kaski, obuwie, okulary i fartuchy ochronne itp.

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

Do zadań ustawowych inspekcji sanitarnej należy prowadzenie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony pracowników przed niekorzystnym wpływem czynników uciążliwych i szkodliwych występujących w środowisku pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób związanych z warunkami pracy oraz chorób zawodowych.

W roku 2015 r. otrzymano 4 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej.

W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych, w celu dokonania oceny narażenia zawodowego, przeprowadzono 6 wizytacji w zakładach pracy.

Wydano 7 decyzji dotyczących chorób zawodowych, w tym 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej i 4 decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia.

Promocja zdrowia

W ramach działań związanych z promocją zdrowia w roku 2015 w toku kontroli pracodawcom przekazane były broszury informacyjne dotyczące:

- Kampanii „Stres w pracy” Przewodnik po kampanii – Zarządzanie stresem i zagrożeniami psychospołecznymi w pracy”
- Zaproszenie do składania wniosków – Europejski Konkurs Dobrych Praktyk”
- „Stres w pracy – Nie dziękuję”
- „Bezpieczeństwa chemikaliów a twoja firma”

W ramach profilaktyki przeciwdziałania narkomanii, uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych u kobiet w ciąży wspólnie z Sekcją Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia realizowana była kampania „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.

Sekcja Higieny Pracy służy informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w środowisku pracy oraz oceny narażenia zawodowego, postępowania w sprawie chorób zawodowych.

Wnioski

1. Po przeanalizowaniu posiadanej dokumentacji oraz innych danych należy stwierdzić, iż nie zmienia się w sposób istotny specyfika produkcji zakładów działających na terenie powiatu mieleckiego. Podobnie jak w latach ubiegłych istotnym zagrożeniem dla zdrowia zatrudnionych pracowników jest narażenie znacznej grupy osób na szkodliwe działanie hałasu w miejscu pracy.
2. W oparciu o dane zawarte w dokumentacji inspekcji stwierdzono, iż w 2015 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby osób pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym. Najprawdopodobniej spowodowane jest to nieznacznym wzrostem zatrudnienia w kontrolowanych zakładach.
3. Na podstawie prowadzonej dokumentacji oceniono, że liczba stwierdzonych chorób zawodowych w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na podobnym poziomie. W dalszym ciągu obserwuje się większą ilość wydanych decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej w stosunku do decyzji stwierdzających choroby zawodowe.
4. Porównując dane z roku 2015 z latami ubiegłymi można zauważyć, iż stan techniczny pomieszczeń w kontrolowanych zakładach pracy uległ znacznej poprawie. Obecnie pracodawcy większą wagę przywiązują do warunków pracy zatrudnionych pracowników i dokładają wszelkich starań, aby miejsce pracy było bezpieczne i przyjazne dla pracownika.

4. SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

W roku 2015, wg ewidencji, Sekcja HŻŻ nadzorowała 1055 zakłady produkcji, obrotu i transportu żywności, kosmetyków oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w których przeprowadzono łącznie 690 kontroli sanitarnych, w tym 270 ponadplanowych. Kontrole ponadplanowe dotyczyły nowopowstałych zakładów, kontroli interwencyjnych, kontroli tematycznych, kontroli granicznych oraz kontroli sprawdzających.

W 2015 roku w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano do badania laboratoryjnego 165 próbek, z czego 2 próbki zostały zakwestionowane. (obecność szkodników zbożowo mącznych).

W 2015 roku do PPWIS skierowano 15 wniosków celem wymierzenia kary pieniężnej. Wnioski dotyczyły niewłaściwego oznakowania środków spożywczych, prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu oraz rozpoczęcia działalności bez złożenia wniosku do Inspektora Sanitarnego o wpis do rejestru zakładów. Ponadto do prokuratury skierowano 18 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Do 31 grudnia 2015r. PPIS w Mielcu wydał ogółem 347 decyzji administracyjnych.

Lp	liczba decyzji administracyjnych:	
1.	nakazujących usunięcie nieprawidłowości/ zmiana terminu wykonania nakazu	37/6
2.	wycofania, zakaz wprowadzania do obrotu środka spożywczego	7
3.	płatniczych	84
4.	zamknięcia zakładu	2
5.	zatwierdzających zakład, poszerzenie działalności	139
6.	dec. o dokonaniu zmian w rejestrze	49
7.	wykreślających zakład z rejestru	23

W sekcji odnotowano 42 zgłoszenia - interwencje klientów na niewłaściwy stan sanitarny obiektów żywnościowych, niewłaściwą jakość środków spożywczych będących w obrocie, niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych, jak również niewłaściwą higienę personelu. W uzasadnionych przypadkach wdrożono postępowanie wynikające z przepisów prawa.

W 2015r. na przedsiębiorców nałożono w sumie 55 mandatów karnych na łączną kwotę 10 000zł. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości będące podstawą nałożenia mandatu karnego to:

- brak wdrożonych procedur systemu HACCP,
- brak należytego stanu higienicznego zakładu,
- niewłaściwa higiena personelu,
- przeterminowana żywność,
- niewłaściwe warunki przechowywania żywności.

W ramach funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach RASFF w 2015 r. otrzymano 10 powiadomień alarmowych i 7 informacyjnych, które w większości dotyczyły środków spożywczych ze względu na ich niewłaściwą jakość (łosoś norweski, konfitura z borówki, cytrynian trisodowy do produkcji napojów, oliwa z oliwek, stek z rekina, żurawina, kasza gryczana, koktajl, śliwki suszone, sól jodowana morską, środki

spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego) oraz wyrobów do kontaktu z żywnością (nylonowa łyżka, kubek szklany, miotłka do ubijania). W ramach podjętych czynności w przypadku stwierdzenia ich obecności, wycofywano je z obrotu.

W ramach realizacji przedsięwzięć do planu pracy na 2015 r. oraz uwzględniając wytyczne Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podkarpackiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, w dni ustawowo wolne od pracy, lub/i w godzinach popołudniowych w okresie wypoczynku letniego sekcja HŻiŻ prowadziła wzmożony nadzór sanitarny w zakładach żywienia zbiorowego, zakładach małej gastronomii, automatach do produkcji lodów, zwłaszcza z uwzględnieniem miejsc zgromadzeń i masowego przemieszczania się ludności. Szczególnym nadzorem objęte zostały tymczasowe/ruchome punkty gastronomiczne funkcjonujące w czasie imprez masowych organizowanych na terenie powiatu. Tradycyjnie już realizacja zadań w ramach akcji letniej trwała od początku maja do końca sierpnia. W omawianym okresie przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych tematycznych, głównie w zakresie oceny stanu sanitarnego zakładu oraz stopnia wdrożenia procedur zasad systemu HACCP.

W wyniku podjętych czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości tj.:

- brak utrzymania w należyтым stanie sanitarnym pomieszczeń zakładu, wyposażenia, sprzętu,
- brak segregacji asortymentowej podczas przechowywania żywności (żywność narażona na zanieczyszczenia),
- brak właściwej odzieży ochronnej u osób wykonujących prace z żywnością,
- brak wyposażenia w środki do mycia rąk i do ich higienicznego suszenia przy umywalkach (brak mydła, ręcznika jednorazowego użytku),
- brak do wglądu decyzji właściwych PPIS zatwierdzających zakłady,
- brak stanowiska do mycia drobnego sprzętu oraz do mycia rąk z bieżącą zimną i ciepłą wodą,
- brak orzeczenia lekarskiego dla celów sanitarno-epidemiologicznych potwierdzającego odpowiedni stan zdrowia pracownika wykonującego prace z żywnością.

Za stwierdzone nieprawidłowości w stosunku do osób winnych zaistniałego stanu wdrożono postępowanie mandatowe, nakładając 7 mandatów karnych na sumę 900 złotych.

Wystosowano również pisma do właściwych inspektorów sanitarnych informujące o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas kontroli ruchomych punktów gastronomicznych.

Realizując plan zasadniczych przedsięwzięć wzmożono nadzór nad zakładami, które wykazywały niezgodny z wymaganiami w przepisach prawnych stan sanitarny, uczestniczono w szkoleniach podnoszących kwalifikacje pracowników, doskonalono działania w ramach systemu RASFF, przeprowadzono czynności kontrolne w ramach akcji „bezpieczne lato”, przeprowadzono kontrole znakowania środków spożywczych w nadzorowanych zakładach.

Wyniki działań kontrolnych wskazują, iż właściwy nadzór podjęty w zakresie większości zaplanowanych kontroli kompleksowych i problemowych przyniósł oczekiwane efekty. Działalność edukacyjna skierowana do przedsiębiorców (wystąpienia, instruktarze podczas kontroli itp. również odniosła pożądane rezultaty. Zauważalna jest większa świadomość przedsiębiorców m.in. na temat zdrowych nawyków żywieniowych – w zakładach żywienia

zbiorowego dzieci i młodzieży, systemów kontroli wewnętrznej (zasady GHP, GMP, HACCP), znakowania żywności.

Realizacja zamierzeń ujętych w powiatowym planie zasadniczych przedsięwzięć na 2015 r. oraz większa świadomość przedsiębiorców, systematycznie wdrażających system HACCP, przyczyniły się do podniesienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu oraz do poprawy stanu sanitarno-technicznego zakładów.

GŁÓWNE CEL DZIAŁALNOŚCI SEKCJI HIGIENY ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA POWIATOWEJ STACJI SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNEJ W MIELCU na rok 2016
Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem:

- żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu
- kosmetyków, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu mieleckiego poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej oraz edukacyjnej i zdrowotnej wobec kontrolowanych zakładów, zmierzającej do wyegzekwowania przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, kosmetyków oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W szczególności:

1. Prowadzenie skutecznych działań kontrolnych w zakładach, w których występują zdarzenia niezgodne z wymaganiami;
2. Prowadzenie nadzoru nad zakładami produkcji i dystrybucji suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogacanych, które generują największą liczbę nieprawidłowości w oparciu o ustalenia kontrolne z poprzedniego roku sprawozdawczego;
3. Koordynowanie systemu RASFF oraz współpracowanie tym zakresie z innymi jednostkami na terenie nadzorowanego województwa.
4. Realizowanie „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli monitoringu”.
5. Prowadzenie nadzoru nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych ze szczególnym uwzględnieniem kontroli dokumentacji, badań laboratoryjnych – analizy chemiczne i mikrobiologiczne; kontrola wyrobów przeznaczonych dla dzieci oraz wybielaczy do zębów;
6. Prowadzenie skutecznego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością;
7. Realizowanie zagadnień związanych z misjami Urzędu ds. Żywności i Weterynarii Komisji Europejskiej (Food and Veterinary Office - FVO);
8. Zapewnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji reklamy żywności wzbogaconej, suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego określonych w prawie żywnościowym;
9. Prowadzenie wzmożonego nadzoru w obszarze procedur i/lub systemów identyfikowalności przedsiębiorstw dla suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, ze szczególnym uwzględnieniem oznakowania wyrobów gotowych, informacjami nt. miejsca i źródła pochodzenia (surowców, półproduktów, produktów gotowych) oraz

dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa dla nowej żywności i nowych składników żywności;

10. Prowadzenie na bieżąco bazy danych obiektów branży żywnościowej będących pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
11. Sprawowanie ustawicznych kontroli znakowania środków spożywczych w nadzorowanych obiektach;
12. Prowadzenie szczególnego nadzoru nad zakładami żywienia zbiorowego, wytwórniami lodów i ciast, automatami do produkcji lodów, zwłaszcza obiektów zlokalizowanych w miejscowościach turystycznych w okresie wypoczynku letniego;
13. Prowadzenie nadzoru nad produkcją, importem, obrotem i stosowaniem substancji dodatkowych z uwzględnieniem kryteriów czystości;
14. Prowadzenie oceny jakości posiłków szkolnych.

5. SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2015 r.:

1. nadzorem bieżącym objęto 137 placówek. W tym czasie na terenie powiatu funkcjonowało:
  - -6 żłobków,
  - -38 przedszkoli,
  - -45 szkół podstawowych,
  - -9 gimnazjów,
  - 20 zespołów szkół,
  - 1 liceum uzupełniające,
  - 3 szkoły policealne,
  - 1 placówka pracy pozaszkolnej (szkoła muzyczna),
  - 2 szkoły wyższe,
  - 5 ośrodków specjalnych,
  - 5 świetlic profilaktyczno-wychowawczych,
  - 1 bursa międzyszkolna,
  - 1 internat.
2. przeprowadzono 175 kontroli sanitarnych, w następstwie czego wydano 2 decyzje administracyjne, dotyczące zapewnienia właściwej temperatury w pomieszczeniach szkoły oraz poprawienia stanu sanitarnego ubikacji szkolnych.
3. stan sanitarno-techniczny placówek stale jest poprawiany, w miarę dostępnych środków finansowych.
4. kontrolowano placówki wypoczynku dzieci i młodzieży prowadzące półkolonie w miejscu zamieszkania.
  - w ramach akcji zimowej nadzorowano dwie placówki. W trakcie turnusów przeprowadzono 2 kontrole, które nie wykazały uchybień sanitarno-higienicznych. Z wypoczynku skorzystało 54 dzieci. Taka sama ilość uczestników skorzystała z dożywiania.
  - w ramach akcji letniej nadzorowano dziesięć placówek. W trakcie turnusów przeprowadzono 21 kontroli, które nie wykazały uchybień sanitarno-higienicznych. Z wypoczynku skorzystało 516 dzieci, a z prowadzonego w jego trakcie dożywiania skorzystało około 475 uczestników. Stan zdrowia uczestników nie budził zastrzeżeń – w trakcie wypoczynku nie odnotowano zachorowań, zatruc pokarmowych, wypadków i urazów.
5. odnotowano 3 anonimowe interwencje dotyczące:
  - Szkoły Podstawowej w Borowej (dotycząca niskiej temperatury pomieszczeń – wydano decyzję),
  - Szkoły Podstawowej Nr 11 w Mielcu (niewłaściwy stan sanitarny toalet - bezzasadna),
  - Przedszkola w Czerminie (palenie tytoniu przez personel przedszkola - bezzasadna).

Główne kierunki działania na 2016r.:

1. Sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.
2. Podejmowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów higieny dzieci i młodzieży związanych z warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, wypoczynku i rekreacji.

Osiągnięte cele: poprawa stanu sanitarno-technicznego placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu.

Placówki oświatowo-wychowawcze zapewniają uczniom bieżącą wodę zimną i ciepłą oraz środki czystości.

Na terenie powiatu wszystkie placówki (oprócz jednej) posiadają ogrzewanie centralne. Tą placówką jest szkoła filialna w Białym Borze, która posiada ogrzewanie w postaci dwóch piecyków na drewno i jednego na węgiel.

6. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO PSSE

W 2015r. wydano 302 stanowiska w formie opinii, zaświadczeń i postanowień oraz 109 decyzji nakazujących opłaty za wykonane czynności kontrolne w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, wykonano 83 kontrole.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły m.in. :

1. Opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania terenu oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ,
2. Uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w przypadku opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przed przystąpieniem do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
3. Wydawania opinii dotyczących obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz opinii określających warunki realizacji przedsięwzięcia -zgodnie z ustawą o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko,
4. Uzgadniania projektów decyzji o warunkach zabudowy oraz ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
5. Uzgadniania pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych projektów budowlanych dotyczących nowych obiektów , adaptacji i przystosowania do aktualnych potrzeb już istniejących obiektów jak i również adaptacji różnego rodzaju pomieszczeń dla potrzeb prowadzenia w nich różnorodnej działalności gospodarczej,
6. Wydawania opinii wynikających z art.56 ustawy prawo budowlane dotyczących obiektów takich jak : budynki produkcyjne, administracyjno-usługowe, warsztatowe, magazynowe, itp.

Na działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2015r. nie wpłynęły skargi.

W 2016 roku przewidywane jest wykonywanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zgodnie z art.3 ustawy o PIS oraz wytycznymi do planu pracy , jak i obowiązującym System Zarządzania Jakością.

7. SEKCJA OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Celem pracy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia było wdrażanie, kontynuowanie i koordynowanie interwencji programowych i nieprogramowych oraz informowanie o tym, jak zapobiegać chorobom zakaźnym, niezakaźnym i różnym zagrożeniom dla życia i zdrowia mieszkańców na terenie powiatu mieleckiego. Praca Sekcji była oparta na zaleceniach Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia, Komisji Europejskiej i wynikała z potrzeb środowiska, analizy stanu sanitarnego kraju i rejonu profilaktycznego.

W 2015 roku monitorowano realizację 17 programów edukacyjnych, których tematyka dotyczyła:

- zapobiegania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży,
- profilaktyki HIV/AIDS,
- zapobiegania nowotworom piersi i szyjki macicy,
- zdrowego stylu życia,
- wychowania do niepalenia tytoniu przez dzieci i młodzież różnych poziomów szkół,
- profilaktyki chorób brudnych rąk,
- profilaktyki chorób układu krążenia,
- cukrzycy,
- zapobiegania chorobom przenoszonym przez kleszcze,
- przygotowania rodziców klas I do pójścia ich dziecka do szkoły,
- zapobiegania uzależnieniom.

W w/w programach wzięło udział 21 005 odbiorców. Były to: dzieci z przedszkoli i ich rodzice, uczniowie wszystkich poziomów szkół i ich rodzice, nauczyciele, personel placówek nauczania i wychowania, pacjenci placówek służby zdrowia i ich rodziny.

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia była również organizatorem 15 kampanii informacyjno-edukacyjnych, takich jak:

- Światowy Dzień Zdrowia,
- Światowy Dzień bez Tytoniu,
- Rzuć palenie razem z nami,
- bezpieczne ferie i wakacje,
- profilaktyka HIV/AIDS,
- zapobieganie grypie, salmonellozie,
- propagowanie szczepień ochronnych,
- dotyczących dopalaczy.

W kampaniach edukacyjnych wzięło udział 24 295 uczestników. W tych działaniach docierano z informacjami do mieszkańców powiatu między innymi włączając lokalne media (portale internetowe: czyliwiesz, hejmielec, gazetę lokalną KORSO, telebim przy SCK).

Realizując przedsięwzięcia prozdrowotne zarówno programowe jak i nieprogramowe przeprowadzono łącznie 49 porad i 1 szkolenie, w których wzięło udział 161 osób.

Monitorując realizację programów przeprowadzono 147 wizytacji, o 9 więcej niż planowano. Partnerami podejmowanych działań programowych i nieprogramowych byli: dyrektorzy placówek nauczania i wychowania, kierownicy zakładów opieki zdrowotnej, dyrektorzy zakładów pracy, kierownicy świetlic profilaktyczno-wychowawczych, policja, właściciele

zakładów fryzjerskich, kosmetycznych oraz klubów fitness, Prezydent Miasta Mielec, wójtowie gmin, kierownik SDK, dyrektor SCK.

Podsumowując pracę w sekcji należy stwierdzić że:

- działalność oświatowo-zdrowotna i promująca zdrowie prowadzona była systematycznie,
- tematyka interwencji nieprogramowych w dużej mierze wynikała z potrzeb środowiska, np. zapobieganie grypie, bezpieczeństwo dzieci podczas ferii i wakacji, ostrzegała o niebezpiecznych dopalaczach, zachęcała do szczepień ochronnych,
- współpraca z partnerami przedsięwzięć oświatowo-zdrowotnych układała się bardzo dobrze.

Główne kierunki działania w 2016 roku będą kontynuacją kierunków przyjętych do realizacji w 2015 roku.

8. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Oddział Laboratoryjny ma wdrożony i funkcjonujący System Zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025: 2005+Ap1:2007 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Pracownia Higieny Pracy oraz Pracownia Mikrobiologii wdrożyła System Zarządzania i posiada akredytację na badania wymienione w Zakresie akredytacji Nr AB 695 wydanym przez PCA (Wydanie:11, Data wydania 29.10.2015r) - certyfikat akredytacji PCA AB 695 z dnia 24.02.2014r ważny do dnia 27.03.2018r.

Pracownia Higieny Komunalnej wdrożyła i pracuje w Systemie Zarządzania.

Oddział Laboratoryjny wykonuje następujące badania akredytowane:

1. Środowisko pracy- hałas (równoważny, maksymalny i szczytowy poziom dźwięku),
2. Środowisko pracy- oświetlenie elektryczne (obszar zadania, obszar bezpośredniego otoczenia, obszar tła),
3. Środowisko pracy-powietrze: badanie stężenia pyłu frakcja wdychalna, frakcja respirabilna,
4. Środowisko pracy-powietrze: pobieranie próbek do oceny narażenia zawodowego na: pyły przemysłowe (frakcja wdychalna, frakcja respirabilna), związki organiczne,
5. Materiał biologiczny ludzki (kał, wymaz z odbytu):
  - obecność pałeczek Salmonella spp. i Shigella spp
  - obecność pałeczek Salmonella Enteritidis.

Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania nieakredytowane:

Pracownia Higieny Komunalnej

- badania parametrów fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych wody w tym:

Oznaczenia fizyczne i chemiczne:

1. Barwa
2. Mętność
3. Zapach
4. Smak
5. pH
6. Przewodność
7. Utlenialność z KMnO₄
8. Twardość
9. Amonowy jon
10. Azotany
11. Azotyny
12. Chlorki
13. Żelazo
14. Mangan
15. Aluminium
16. Fluorki
17. Tlen rozpuszczony

Oznaczenia mikrobiologiczne:

1. Ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2o C w 1 ml wody po 48 h
2. Ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2o C w 1 ml wody po 72 h

3. Oznaczanie bakterii grupy coli i Escherichia coli - liczba w 100 ml wody
4. Oznaczanie Clostridium perfringens (łącznie ze sporami) – liczba w 100 ml wody
5. Oznaczanie gronkowców koagulazododatnich – liczba w 100 ml wody
6. Oznaczanie Enterokoków kałowych - liczba w 100 ml wody
7. Badanie obecności bakterii rodzaju Salmonella w wodach powierzchniowych - liczba w 100 ml wody.

Pracownia Mikrobiologii:

- badania skuteczności procesów sterylizacji parowej, suchym gorącym powietrzem wg PB/PM-06
- badania parazytologiczne próbek kału wg PB/PM-05.

Pracownia Higieny Pracy :

- badanie stężenia substancji chemicznych oznaczanych metodą chromatografii gazowej w powietrzu na stanowiskach pracy (pobieranie próbek powietrza na stanowiskach pracy oraz opracowanie Sprawozdania z badań przez Pracownię Higieny Pracy, natomiast oznaczenie zawartości substancji chemicznych metodą chromatografii gazowej w próbkach powietrza wykonuje WSSE w Rzeszowie Oddział Laboratoryjny w Tarnobrzegu Laboratorium Analiz Instrumentalnych),
- badanie mikroklimatu gorącego na stanowiskach pracy.

W 2015 roku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonano 639 badań (639 oznaczeń) na stanowiskach pracy w 25 zakładach pracy zgodnie z miesięcznymi planami pracy i z zakresem badań podanym w zleceniu przez Sekcję Higieny Pracy Oddział Nadzoru Sanitarnego. Pobrano 104 próbki powietrza na stanowiskach pracy.

Na zlecenie klienta zewnętrznego wykonano 472 badania(472 oznaczenia) w 19 zakładach pracy. Zlecenia są realizowane zgodnie z ustaleniami dokonanymi z klientem zewnętrznym podczas przeglądu zlecenia. Pobrano 33 próbki powietrza na stanowiskach pracy.

Rodzaj czynnika w środowisku pracy	Liczba badań (oznaczeń) wykonanych w ramach bieżącego nadzoru N	Liczba badań (oznaczeń) wykonanych na zlecenie klienta zewnętrznego S	Liczba badań (oznaczeń) razem	Skontrolowanych badaniami stanowisk pracy	
				razem	z przekroczeniami NDS/NDN
Hałas	561	315	876	171	14
Pyły	40	16	56	36	0
Substancje chemiczne	38	10	48	12	0
Oświetlenie elektryczne	-	131	131	131	30 Nie spełnia wymagań normy
Ogółem	639	472	1111	xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxx
Łącznie w 2015 roku wykonano 1111 badań(1111 oznaczeń)					